

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра української мови і літератури

«Затверджую»

Голова приймальної комісії

СумДПУ імені А. С. Макаренка

проф. Юрій ЛЯННОЙ

« 25 » березня 2025 р.

ПРОГРАМА

з української мови

**для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра
для іноземців та осіб без громадянства**

Розглянута на засіданні
приймальної комісії

«25» березня 2025 року

Протокол № «7»

Програма з української мови для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра (денна та заочна форми навчання) для іноземців та осіб без громадянства.

Ухвалена на засіданні кафедри української мови і літератури
«24» березня 2025 р. Протокол №10.

Завідувач

кафедри

доц. **Вікторія ГЕРМАН**

Голова комісії

доц. **Олена КУМЕДА**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту з української мови розроблена для абітурієнтів – іноземців та осіб без громадянства, які вступають до Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка для здобуття ступеня бакалавра.

Мета проведення: перевірити відповідність знань, умінь та навичок вступників програмовим вимогам; виявити та оцінити рівень навчальних досягнень вступників; оцінити ступінь підготовленості вступників до подальшого навчання в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

До навчальних досягнень вступників, які безпосередньо підлягають оцінюванню, під час проведення вступного випробування належать:

- здатність відтворювати та застосовувати теоретичні знання;
- уміння застосовувати знання, уміння і навички для постановки та розв’язання стандартних ситуацій;
- здатність застосовувати набуті знання та вміння для розв’язування нестандартних навчальних і практичних ситуацій, тобто способів розв’язання яких потрібно знайти самостійно.

Вступне випробування проводиться у формі письмового тестування. Критерії оцінювання додаються.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Для успішного проходження вступного випробування з української мови іноземець та особа без громадянства повинні орієнтуватися на такі вимоги до рівня володіння основними видами мовленнєвої діяльності:

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу	Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступника
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i> . Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення <i>йо,ьо</i> . Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовження м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Написання найпоширеніших складних слів разом і з дефісом. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>ни</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з різними частинами мови.	Учасник (учасниця) вступного випробування повинен (повинна) вміти: Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм (згідно з додатком); визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування <i>у-в, і-й</i> ; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила
2. Лексикологія. Фразеологія	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні; знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів за значенням; пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні
3. Морфологія.	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.	Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями Розпізнавати й відмінювати прикметники; утворювати форми

Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників	ступенів порівняння якісних прикметників; відрізнати правильні форми прикметників від помилкових
Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат	<i>Розпізнавати</i> й відмінювати числівники; відрізнати правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат
Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників	<i>Розпізнавати</i> й відмінювати займенники; відрізнати правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники
Дієслово як частина мови. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то . Дієприслівник як особлива форма дієслова. Дієприслівниковий зворот	<i>Розпізнавати дієслова</i> , відрізнати правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів. <i>Розпізнавати</i> дієприкметники; відрізнати правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на -но, -то в мовленні. <i>Розпізнавати</i> дієприслівники; відрізнати правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами
Прислівник як частина мови. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е , утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	<i>Розпізнавати</i> прислівники, визначати ступені порівняння прислівників; відрізнати правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових; правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні
Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Правопис сполучників. Частка як службова частина мови. Правопис часток	<i>Розпізнавати</i> прийменники; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні <i>Розпізнавати</i> сполучники, правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні

4. Синтаксис		<i>Розпізнавати частки, правильно писати частки</i>
	Вигук як частина мови. Правопис вигуків	<i>Розпізнавати вигуки й правильно їх писати</i>
	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.	<i>Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення</i>
	Речення як основна синтаксична одиниця. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)	<i>Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)</i>
	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Тире між підметом і присудком	<i>Визначати особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком</i>
	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.	<i>Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні.</i>
	Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	<i>Розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями й реченнями, відокремленими членами, зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них</i>
	Складносурядне речення, його будова. Розділові знаки в складносурядному реченні	<i>Розпізнавати складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати їхні виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні</i>

	Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них	<i>Розпізнавати</i> складнопідрядні речення, визначати їхню будову; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні
	Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні	<i>Розпізнавати</i> безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	<i>Розпізнавати</i> складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	<i>Замінювати</i> пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
5. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції	<i>Розпізнавати</i> стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
6. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів	<i>Уважно читати</i> , усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити й виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання

Для визначення рівня розуміння тексту пропонуються такі теми:

1. Моя біографія.
2. Розповідь про себе.
3. Моя сім'я.
4. Опис зовнішності людини.
5. Мій друг (подруга).
6. Моя рідна країна.
7. Погода моєї рідної країни.
8. Столиця моєї рідної країни.
9. Цікаві місця моєї рідної країни.
10. Екскурсія моєю країною.
11. Свята моєї країни.
12. Звичаї, традиції і свята моєї рідної країни.
13. Моє улюблене свято.
14. Подарунки. Як я вибираю подарунки?
15. Подорожі. Мої улюблені міста.
16. Подорож моєї мрії.
17. Що мені відомо про Україну?
18. Моє рідне місто.
19. Відомі люди моєї рідної країни.
20. Відомі письменники моєї рідної країни.
21. Мої шкільні роки.
22. Пори року. Явища природи.
23. Спорт у житті людини. Види спорту.
24. Мій улюблений вид спорту.
25. Мій улюблений спортсмен.
26. Мій улюблений фільм.
27. Мій улюблений актор (актриса).
28. Музика, яку я люблю.
29. Книги в житті людини. Моя улюблена книга.
30. Інтернет в житті сучасної людини.
31. Телебачення в житті сучасної людини.
32. Професії. Моя майбутня професія.
33. Чому я вирішив стати лікарем?
34. Мої плани на майбутнє.
35. Моє хобі.
36. Як я проводжу свій вільний час?
37. Мій будинок.
38. Будинок моєї мрії.
39. Що для мене означає бути щасливим?
40. Найщасливіший день у моєму житті.
41. Мої найяскравіші спогади дитинства.
42. Мій стиль життя.
43. Дружба в моєму житті. Спілкування з друзями.
44. Проблеми сучасного світу.
45. Життя в селі: переваги і недоліки.
46. Життя в місті: переваги і недоліки.
47. Людина і природа. Екологія та навколишнє середовище.
48. Правильне харчування: основні правила.
49. Здоровий спосіб життя: що корисно для здоров'я?
50. Що для мене найважливіше в житті?
51. Подорожі. Чому люди подорожують?
52. Мій робочий день. Режим дня.
53. Мій вихідний день.
54. Що я їм протягом дня? (Сніданок, обід, вечеря).
55. У ресторані. В кафе.
56. Як я святкую свій день народження.
57. Популярні види транспорту.
58. Як я проводжу мої літні канікули.
59. Що не можна купити за гроші?
60. Чому потрібно берегти природу?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Загальна кількість завдань 30.

10 завдань з вибором однієї правильної відповіді з *чотирьох* (0 або 1 бал).

15 завдань з вибором однієї правильної відповіді з *п'яти* (0 або 1 бал).

5 завдань на встановлення відповідності (*4 з 5*) (0,1,2,3 або 4 бали).

Максимальна кількість тестових балів – 45 балів.

Для отримання 100 балів за шкалою 200 балів потрібно набрати 7 тестових балів.

Максимальний бал за іспит – 200 балів.

Результат абітурієнта від 0 до 99 балів – «незадовільно», вступне випробування вважається не складеним.

При отриманні позитивної оцінки від 100 балів і вище – вступне випробування вважається складеним.

**Таблиця переведення тестових балів
тесту з української мови до шкали 100–200**

Тестовий бал	Бал за шкалою 100–200
7	100
8	105
9	110
10	115
11	120
12	125
13	131
14	134
15	136
16	138
17	140
18	142
19	143
20	144
21	145
22	146
23	148
24	149
25	150
26	152

Тестовий бал	Бал за шкалою 100–200
27	154
28	156
29	157
30	159
31	160
32	162
33	163
34	165
35	167
36	170
37	172
38	175
39	177
40	180
41	183
42	186
43	191
44	195
45	200

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бахтіярова Х. Ш., Лукашевич С. С., Майданюк І. З., Легень М. П., Петухов С. В. Українська мова. Практичний курс для іноземців: посібник для слухачів підготовчих відділень і факультетів. Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. 320 с.
2. Фесенко С. Г. Вивчаємо українську мову. Універсальний посібник. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 288 с.
3. Фролова Т. Д. Українська за 26 днів: Українська для тих, хто її не вивчав: навч. посіб. Київ: Видавництво А. С. К., 2004. 304 с.

Додаткова

1. Вінницька В. М., Плющ Н. П. Українська мова. Практичний курс граматики для студентів-іноземців. Київ: Правда Ярославичів, 1997. 243 с.
2. Лисенко Н. О., Кривко Р. М., Світлична Є. І., Цапко Т. Л. Українська мова для іноземців. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 239 с.
3. Навчальні мінімуми з української і російської мов для іноземців / укл. Н. Ф. Зайченко, С. А. Воробйова. Київ: ІСДО, 1995. 200 с.
4. Чистякова А. Б., Селіванова Л. І., Лагута Т. М. Українська мова для іноземців: підручник для іноземних студентів вищих навчальних закладів. Харків: Вид-во ХНУ, 2006.

